

У зв'язку з цим, теоретичний аналіз питань державного контролю та нагляду в різних сферах державного управління, практики його здійснення набуває підвищений науковий і, що особливо важливо, практичний інтерес у світлі проведеної в країні адміністративної реформи як одного з напрямів державної політики в рамках правових перетворень.

Література

1. Конституція України // Відомості Верховної Ради України. - 1996. - № 30. - С. 141. (із змінами, внесеними згідно із Законами від 15.05.2014 № 5-рп/2014).
2. Ярмачі Х.П. Адміністративно-наглядова діяльність міліції в Україні: Монографія. - Одеса: Юридична література, 2006. - 336 с.
3. Ярмачі Х.П. Адміністративний нагляд міліції //

Актуальні проблеми держави і права. - 2003. - № 19. - С. 148-153.

4. Етимологічний словник української мови: У семи томах. Том другий. - К.: „Наукова думка”, 1985. - 570 с.
5. Короткий тлумачний словник української мови. - К.: „Радянська школа”. - 1988. - 320 с.
6. Словник української мови. Том п'ятий. - К.: „Наукова думка”. - 1974. - 840 с.
7. Ожегов С.А. Словарь русского языка. - М.: Рус. яз., 1984. - 816 с.

*Денисова А.В.,
кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри адміністративного права та
адміністративного процесу ОДУВС
Надійшла до редакції: 09.09.2014*

УДК 35.082:351.74

ЗАВДАННЯ ТА ФУНКЦІЇ СУБ'ЄКТІВ ПІДГОТОВКИ КАДРІВ ДЛЯ ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ

Ізбаш К. С.

Характеризуються завдання вищих навчальних закладів України, які готують кадри для правоохоронних органів. Аналізується чинне законодавство з питань підготовки кадрів для окремих правоохоронних органів. Визначаються та класифікуються завдання суб'єктів підготовки кадрів для правоохоронних органів. З'ясовуються функції суб'єктів підготовки кадрів для правоохоронних органів.

Ключові слова: правоохоронні органи, кадри, вищі навчальні заклади України, законодавство, суб'єкти підготовки кадрів.

Характеризуются задачи высших учебных заведений Украины, которые готовят кадры для правоохранительных органов. Анализируется действующее законодательство по вопросам подготовки кадров для отдельных правоохранительных органов. Определяются и классифицируются задачи субъектов подготовки кадров для правоохранительных органов. Выясняются функции субъектов подготовки кадров для правоохранительных органов.

Ключевые слова: правоохранительные органы, кадры, вузы Украины, законодательство, субъекты подготовки кадров.

Characterized task of higher education in Ukraine, preparing personnel for law enforcement. We analyze the existing legislation on training for individual law enforcement officers. Defined and classified subjects task training for law enforcement. Author analyzed features business training for law enforcement.

Keywords: law enforcement, human resources, higher education institutions of Ukraine, laws, subjects training.

Дослідженням питань підготовки кадрів для правоохоронних органів займалися такі відомі науковці, як М.І. Ануфрієв, О.М. Бандурка, В.М. Бесчастний, С.М. Гусаров, І.Г. Кириченко, А.М. Ключко, П.Б. Коптєв, Ю.Ф. Кравченко, С.М. Легуша, Н.П. Матюхіна, В.М. Плішкін, В.В. Посметний, А.А. Стародубцев, І.М. Совгін, М.О. Супрун, О.Н. Ярмиш та ін. Однак завдання та функції суб'єктів підготовки кадрів для пра-

воохоронних органів в їх роботах детально не вивчалися.

Метою статті є визначення завдань і функцій суб'єктів підготовки кадрів для правоохоронних органів України. Для досягнення поставленої мети необхідно вирішити наступні завдання: визначити основні завдання, що поставлені перед всіма вищими навчальними закладами України; проаналізувати чинне законодавство з питань підготовки кадрів для окремих правоохоронних органів; визначити завдання суб'єктів підготовки кадрів для правоохоронних органів і класифікувати їх; уточнити функції суб'єктів підготовки кадрів для правоохоронних органів.

Забезпечення прав і свобод людини й громадянина визнано Конституцією України обов'язком держави. Саме вона через компетентні органи державної влади та їх посадових осіб здійснює правоохоронну діяльність, яка полягає в охороні життя та здоров'я громадян, захисті їх прав, свобод і законних інтересів, власності, інтересів суспільства й держави від протиправних посягань, виявленні, припиненні, розкритті й розслідуванні злочинів та інших правопорушень, забезпеченні виконання кримінальних покарань. Усі ці завдання покладаються на правоохоронні органи України. З метою ефективного й результативного виконання зазначеної роботи вони потребують належного кадрового забезпечення, під яким прийнято розуміти діяльність уповноважених суб'єктів з реалізації кадрової політики держави з метою забезпечення функціонування державного управління соціальними, технічними, біологічними об'єктами, яке здійснюється в умовах ринкової економіки з урахуванням демократичних засад побудови нашої держави з пріоритетним забезпеченням прав, свобод і законних інтересів особи, шляхом наповнення організаційних структур системи державного управління відповідними за професією та кваліфікацією кадрами, створення в них мотивації до ефективної праці, організації їх ефективного використання, професійного й соціального розвитку, досягнення раціонального ступеня мобільності персоналу, а також їх соціального захисту [1, 26-27]. Належне кадрове забезпечення правоохоронних органів залежить передусім від якості підготовки кадрів.

Підготовка кадрів для правоохоронних органів здійснюється у вищих навчальних закладах і науково-до-

слідних установах міністерств і центральних органів виконавчої влади, які очолюють відповідні правоохоронні органи. Кожен з цих суб'єктів має певні завдання й реалізує функції, визначені для них Президентом України, Верховною Радою України, Кабінетом Міністрів України та міністерствами чи відомствами, до структури яких вони належать. З метою забезпечення підготовки висококваліфікованих кадрів усі завдання мають бути чітко визначені й закріплені у відповідному нормативно-правовому акті. На сьогодні в законодавстві України відсутні чітко визначені завдання та функції суб'єктів підготовки кадрів для правоохоронних органів.

Завдання - наперед визначений, запланований для виконання обсяг роботи, справа й т. ін. Настанова, розпорядження виконати певне доручення [2]. Завдання досліджуваних суб'єктів впливають з мети, яка ставиться як перед ними, так і перед усіма іншими вищими навчальними закладами України та полягає в забезпеченні умов, необхідних для отримання особою вищої освіти, підготовці фахівців для потреб України [3]. Тобто суб'єкти підготовки кадрів для правоохоронних органів діють з метою створення належних умов для здобуття відповідного освітнього рівня й підготовки висококваліфікованих фахівців для правоохоронних органів, до яких вони відносяться.

Завдання досліджуваних суб'єктів впливають із загальних завдань, що поставлені перед усіма вищими начальними закладами й закріплені в Законі України "Про вищу освіту", а саме: здійснення освітньої діяльності певного напрямку, яка забезпечує підготовку фахівців відповідних освітньо-кваліфікаційних рівнів і відповідає стандартам вищої освіти; здійснення наукової й науково-технічної (для вищих навчальних закладів третього й четвертого рівнів акредитації), творчої, мистецької, культурно-виховної, спортивної та оздоровчої діяльності; забезпечення виконання державного замовлення й угод на підготовку фахівців з вищою освітою; здійснення підготовки наукових і науково-педагогічних кадрів та їх атестація в акредитованих вищих навчальних закладах третього й четвертого рівнів акредитації; вивчення попиту на окремі спеціальності на ринку праці й сприяння працевлаштуванню випускників; забезпечення культурного й духовного розвитку особистості, виховання осіб, які навчаються у вищих навчальних закладах, у дусі українського патріотизму й поваги до Конституції України; підвищення освітньо-культурного рівня громадян [3]. Зазначені завдання повинні виконувати всі вищі навчальні заклади України.

Специфіка завдань суб'єктів підготовки кадрів для правоохоронних органів полягає в тому, що вони підпорядковуються не лише Міністерству освіти і науки України, а й іншому міністерству чи центральному органу виконавчої влади. Особи, які в них навчаються, опановують, крім загальноприйнятих для певної спеціальності дисциплін, ще й спеціальні, які визначають специфіку роботи в тому чи іншому правоохоронному органі. Крім того, навчальний процес у досліджуваних вищих навчальних закладах поєднується з проходженням служби у відповідному правоохоронному органі, що також впливає із завдань, що ставляться перед навчальним закладом відповідним міністерством чи відомством.

У зв'язку з цим, завдання суб'єктів підготовки кадрів визначаються ще й відомчими нормативно-правовими актами. Так, наприклад, згідно з Наказом МВС України від 14 лютого 2008 року № 62 "Про затвердження Положення

про вищі навчальні заклади МВС" головними завданнями вищого навчального закладу системи МВС України є: освітня діяльність з підготовки, перепідготовки, підвищення кваліфікації та спеціалізації фахівців відповідних освітньо-кваліфікаційних рівнів згідно зі стандартами вищої освіти; виконання державного замовлення та угод на підготовку фахівців з вищою освітою; наукова, науково-педагогічна, науково-практична, науково-технічна й культурно-виховна діяльність; підготовка наукових і науково-педагогічних кадрів для МВС; спеціальна курсова підготовка; довузівська профорієнтаційна підготовка учнів шкіл, ліцеїв, гімназій та інших загальноосвітніх навчальних закладів, а також інших осіб, які мають право вступу до ВНЗ [4]. Проаналізувавши вказані завдання та порівнявши їх з тими, що визначені в Законі України "Про вищу освіту", можна побачити, що вищі навчальні заклади Міністерства внутрішніх справ України виконують деякі специфічні завдання, а саме: спеціальну курсову підготовку та довузівську профорієнтаційну роботу.

Що стосується органів прокуратури, то відповідно до статті 51 Закону України "Про прокуратуру" державним вищим навчально-науковим закладом зі спеціалізованої підготовки прокурорів та інших працівників прокуратури, підвищення їх кваліфікації, а також здійснення науково-дослідної діяльності є Національна академія прокуратури України [5]. Це основний навчальний заклад, на який покладено завдання з підготовки кадрів для органів прокуратури. Завдання академії визначені в її статуті. Ними є: створення організаційно-правових засад реалізації державної політики в галузі підготовки та післядипломної освіти прокурорів, слідчих, державних службовців органів прокуратури України; здійснення навчання та наукових досліджень відповідно до конституційних функцій, поточних і перспективних завдань органів прокуратури України; визначення освітньо-кваліфікаційної характеристики й освітніх стандартів спеціалізованої підготовки фахівців у сфері прокурорської діяльності, оптимізація процесу такої підготовки, зокрема й для потреб корпусу керівних прокурорських кадрів; застосування сучасних технологій навчання, що включає диференціацію та індивідуалізацію навчального процесу, запровадження очної, заочної, дистанційної форм підготовки фахівців; розвиток системи наукових досліджень з проблем прокурорської діяльності й удосконалення правової системи [6]. Проаналізувавши вказані завдання, можна побачити, що на відміну від вищих навчальних закладів Міністерства внутрішніх справ України, серед них відсутні завдання, пов'язані з підготовкою науково-педагогічних кадрів і профорієнтаційною роботою.

Основним суб'єктом підготовки кадрів для органів Служби безпеки України згідно з Указом Президента України від 27 грудня 2005 року № 1860/2005 "Питання Служби безпеки України" є Національна академія Служби безпеки України. Цей навчальний заклад здійснює освітню діяльність із підготовки на базі повної загальної середньої освіти оперативних співробітників, перекладачів для органів і підрозділів СБ України, перепідготовку співробітників-військовослужбовців з вищою освітою та підвищення кваліфікації фахівців СБ України й партнерських іноземних спецслужб. Згідно з державним стандартом в академії здійснюється підготовка професіоналів із захисту інформаційних ресурсів та протидії інформаційно-психологічним впливам, а також фахівців з управління інформаційною безпекою [7]. Тобто основні завдання Національної академії Служби безпеки України

полягають в підготовці, перепідготовці та підвищенні кваліфікації кадрів для цього правоохоронного органу за різними напрямками.

Узагальнюючи наведені завдання суб'єктів підготовки кадрів для правоохоронних органів, бачимо, що їх можна поділити на дві групи: основні (загальні) та спеціальні. Основними завданнями всіх таких суб'єктів є:

освітня діяльність з підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації фахівців відповідної спеціалізації та освітньо-кваліфікаційного рівня;

виконання державного замовлення та угод на підготовку фахівців;

реалізація наукових досліджень.

До спеціальних завдань суб'єктів підготовки кадрів для правоохоронних органів можна віднести:

підготовку науково-педагогічних кадрів за профілем вищого навчального закладу;

спеціальну підготовку (опанування навичок проходження служби у відповідних правоохоронних органах);

профорієнтаційну роботу, спрямовану на визначення готовності до вступу у вищі навчальні заклади тієї чи іншої системи правоохоронних органів.

Крім поділу на основні та спеціальні, усі завдання суб'єктів підготовки кадрів для правоохоронних органів України можна поділити на три групи: 1) виробничі, які конкретизують мету їх діяльності (підготовка, перепідготовка та підвищення кваліфікації кадрів для правоохоронних органів та інші); 2) соціальні, що спрямовані на створення належних умов навчання, соціального, речового й грошового забезпечення; 3) економічні, що встановлюють обов'язок вищих навчальних закладів раціонально використовувати державні кошти, що виділяються на підготовку кадрів.

За джерелами права, де визначені завдання суб'єктів підготовки кадрів для правоохоронних органів, їх можна поділити на ті, які закріплені в:

Конституції України;

законодавчих актах України (Закон України "Про вищу освіту", "Про прокуратуру" тощо);

підзаконних нормативно-правових актах (Указах Президента України, наказах міністерств тощо).

Функції суб'єктів підготовки кадрів для правоохоронних органів є напрямками практичної їх діяльності з реалізації поставлених перед ними завдань. Функція вважається однією з основоположних, засадничих, фундаментальних категорій існування будь-якого суб'єкту діяльності. Ця категорія має кілька тлумачень: прояв діяльності, напрям роботи, призначення, обов'язок виконання певної роботи тощо [8, 62].

Функціям притаманні наступні ознаки: для реалізації функцій створюються органи, системи органів або спеціальні структурні підрозділи в органах, службові посади; обсяг функції, її характер і ступінь централізації зумовлюються тими об'єктивними процесами, що лежать в основі конкретної діяльності органу управління; функція є способом виявлення життєздатності, активності органу, його підрозділів і службових осіб, її неодмінні риси – організуючий вплив, динамізм; організаційна відособленість, автономність функцій управління, взаємозалежність, взаємообумовленість; функції мають статутний характер, що означає їхню правову регламентацію в законодавчих та адміністративних актах: штатних розкладах, положеннях, посадових інструкціях; у правових актах встановлюються наслідки невиконання (порушення) функцій у вигляді юридичної відповідальності [9, 27].

На сьогодні функції суб'єктів підготовки кадрів для правоохоронних органів України не визначені в жодному нормативно-правовому акті. Вони впливають із завдань досліджуваних суб'єктів та є їх практичним вираженням і окремими напрямками їх реалізації. Зважаючи на визначені завдання досліджуваних суб'єктів, їх функціями є:

1) підготовка кадрів на базі повної загальної середньої освіти за відповідними сферами діяльності правоохоронних органів;

2) перепідготовка кадрів, які мають вищу освіту не за профілем роботи правоохоронного органу, де вони бажають працювати;

3) підвищення кваліфікації працівників правоохоронних органів;

4) проведення наукових досліджень з актуальних питань правоохоронної діяльності;

5) підготовка науково-педагогічних кадрів за відповідними спеціальностями;

6) навчання особливостям проходження служби в окремих правоохоронних органах;

7) профорієнтаційні заходи з учнями шкіл, ліцеїв, гімназій та інших загальноосвітніх навчальних закладів, а також іншими особами, які мають право вступу до вищих навчальних закладів правоохоронного спрямування.

Цей перелік не є вичерпним і містить ще ряд функцій як щодо підготовки кадрів, так і щодо організаційного забезпечення навчального процесу.

Усі функції суб'єктів підготовки кадрів для правоохоронних органів можна поділити на внутрішні та зовнішні. Перші з них зустрічаються при вирішенні внутрішньо-організаційних питань, а саме: матеріально-технічного забезпечення навчального процесу, проходження служби, підтримання внутрішнього порядку тощо. Зовнішні функції характеризують діяльність досліджуваних суб'єктів при взаємодії з оточуючим суспільством і проявляються при проведенні профорієнтаційних заходів, відборі майбутніх кадрів правоохоронних органів тощо.

Підсумовуючи викладене, необхідно зазначити, що на сьогодні завдання й функції суб'єктів підготовки кадрів для правоохоронних органів України конкретно не визначені в чинному законодавстві. Вони впливають із Закону України "Про вищу освіту" та деяких підзаконних нормативно-правових актів, де вони зазначені досить узагальнено й неповно. Найбільш детально такі завдання й функції визначені в правових актах, що регулюють підготовку кадрів для органів внутрішніх справ та прокуратури. Щодо інших правоохоронних органів, то в їх нормативній базі лише вказується те, хто займається підготовкою кадрів у їх відомствах. Така ситуація є досить негативною й може мати наслідком неналежне виконання поставлених перед такими суб'єктами завдань. У зв'язку з цим, правоохоронним органам доцільно переглянути нормативно-правові акти, що регулюють підготовку кадрів для них, і закріпити в них завдання та функції суб'єктів, які готують майбутніх і підвищують професійний рівень діючих правоохоронців.

Література

1. Кагановська Т.Є. Кадрове забезпечення державного управління в Україні: Монографія. - Х.: ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2010. - 330 с.

2. Словник.net. - [Електронний ресурс]: <http://www.slovnuk.net/>

3. Про вищу освіту: Закон України від 17.01.2002 р. // Відомості Верховної Ради України. - 2002. - № 20. - С. 134.

4. Про затвердження Положення про вищі навчальні заклади МВС: Наказ МВС України від 14.02.2008 № 62. - [Електронний ресурс]: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/z0193-08>.

5. Про прокуратуру: Закон України від 05.11.1991 № 1789-XII // Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1991, N 53, ст.793.

6. Статут Національної академії прокуратури України. - [Електронний ресурс]: <http://www.ap.gov.ua/ua/pdf/0011.pdf>

7. Про Академію. - [Електронний ресурс]: <http://www.academy.ssu.gov.ua/ua/about/Pro-Akademyu.htm> (24.10.2012)

8. Бандурка О.М. Управління в органах внутрішніх справ України: підручник / О.М. Бандурка. - Х.: Ун-т внутр. справ, 1998. - 480 с.

9. Коваль Л.В. Адміністративне право / Л.В. Коваль. - К.: Вентурі, 1998. - 208 с.

*Ізбаш К.С.,
кандидат юридичних наук,
доцент кафедри адміністративного права та
адміністративного процесу ОДУВС
Надійшла до редакції: 28.09.2014*

УДК 351.72:347.73

ПРОБЛЕМИ ФІНАНСУВАННЯ СФЕРИ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я В УКРАЇНІ

Гомон Д. О.

У статті розглядаються основні проблеми фінансового забезпечення сфери охорони здоров'я та пропонуються шляхи їх вирішення, враховуючи моделі фінансування цієї сфери в зарубіжних країнах.

Ключові слова: сфера охорони здоров'я, фінансове забезпечення, проблеми фінансування, медичне страхування.

В статье рассматриваются основные проблемы финансового обеспечения сферы здравоохранения и предлагаются пути их решения, учитывая модели финансирования данной сферы в зарубежных странах.

Ключевые слова: сфера здравоохранения, финансовое обеспечение, проблемы финансирования, медицинское страхование.

In article has discuss basic problems of financial provision of health protection field and suggest the ways of solution, taking into account of financing patters of given field in foreign countries.

Keywords: sphere of health protection, financial security, problems of financing, medical insurance.

Велике значення такого блага, як здоров'я, зумовлює необхідність його охорони. Забезпечення населення лікувально-профілактичною допомогою високої якості та в достатньому обсязі залежить від адекватності матеріально-технічної бази закладів охорони здоров'я, професіоналізму й кваліфікації лікарів. Серед обов'язкових умов належної якості медичного обслуговування є фінансове забезпечення - один з основних чинників, що впливає на розвиток охорони здоров'я й соціально-економічну результативність галузі.

Складна економічна й політична ситуація в Україні, економічна криза й украї недостатнє фінансування системи охорони здоров'я призвели до того, що показники стану здоров'я населення України упродовж останніх десятиріч набули досить серйозних негативних тенденцій: зросли рівні смертності, захворюваності, зменшилась середня тривалість життя тощо.

Інтеграція України в Європейський союз потребує реформування галузей соціально-культурної сфери, також і охорони здоров'я. Це пов'язано з невідповідністю рівня медичних послуг вимогам, які ставляться до них в умовах функціонування європейської системи охорони здоров'я. Через недостатність бюджетного фінансування державна медицина в Україні не в змозі якісно виконувати

© Д.О. Гомон, 2014

ти свої функції, і тому надзвичайно актуальними сьогодні є проблеми пошуку додаткових джерел фінансового забезпечення установ охорони здоров'я [1, 108].

Метою статті є розгляд основних проблем фінансування сфери охорони здоров'я в Україні та пошук шляхів його вдосконалення, враховуючи зарубіжний досвід.

Дослідженням проблем і перспектив розвитку сучасної системи фінансування охорони здоров'я займається доволі широке коло вітчизняних вчених. Серед них ми можемо виділити наступних: Р. Богатирьова, І. Акімова, В. Глухова, О. Заглада, І. Когут та інші.

Враховуючи думки зазначених авторів, можна зробити висновок, що сьогодні національна система охорони здоров'я зіштовхується з двома дуже складними проблемами - катастрофічною нестачею ресурсів та їх нераціональним використанням.

За умов революційної ситуації, що склалася в галузі, яка, переважно за бюджетного фінансування, не має можливості не тільки розвиватися й вдосконалюватися, але й повноцінно виконувати основну свою функцію - збереження здоров'я населення, а більшість населення не спроможна оплачувати медичну допомогу в закладах охорони здоров'я, порушуються положення Основного Закону України про безоплатне надання медичної допомоги [2].

Саме недостатність виділених державою коштів на галузь спричиняє зменшення обсягу безоплатного медичного обслуговування, "затягування" проведення капітального ремонту приміщень медичних закладів, оновлення обладнання, порівняно низьку заробітну плату медичного персоналу. Необхідно зазначити, що крім обсягу фінансового забезпечення, вагомий вплив на якість медичного обслуговування має раціональне його використання.

Досі в Україні медичні заклади фінансуються, як колись у Радянському Союзі. Тоді кошти виділялися на кадри й ліжка, отож, чим більше їх було, тим більше грошей діставалось. Говорити про якусь економічну ефективність такої системи немає підстав [3, 102]

Аналіз проблем чинної системи фінансування галузі охорони здоров'я доцільно проводити, виходячи з тих завдань, які перед собою ставить держава в цій галузі.

Трьома фундаментальними цілями, які переслідує уряд у сфері охорони здоров'я, прийнято вважати:

Забезпечення рівного й справедливого доступу до медичних послуг: громадяни повинні мати доступ до певного гарантованого мінімального рівня послуг, у межах